

A felszolgálati díj- és az ügyfél-, kérelmező-kutatás legújabb eredményei¹

HÁMORI Antal²

DOI: [10.29180/978-615-6342-76-8_17](https://doi.org/10.29180/978-615-6342-76-8_17)

Absztrakt

A magyar állami szabályozásban, speciálisan is több jogágban (pl. a közigazgatási jogban, a pénzügyi jogban), a vendéglátás területén belül, együttes feltételekkel 2005. október 1-jei hatálybalépéssel, számos módosításon átesve van jelen a felszolgálati díj intézménye, amellyel a vendégek egyre gyakrabban és emelkedő mértékkel, nem ritkán – több vonatkozásban – jogellenesen szembesülnek. A jogsértések ellen fogyasztóvédelmi hatóságként a kormányhivatal is rendelkezik feladat- és hatáskörrel. A jogalkalmazói gyakorlat azonban mind a felszolgálati díj, mind a fogyasztó kérelmezői és ügyféli minősége tekintetében széttartó, részben *contra legem* és *contra constitutionem*, a fogyasztó tisztességes hatósági eljáráshoz, döntéshez, indokoláshoz való alapjogát és jogorvoslathoz való alapjogát is sértő. A jogellenes, tisztességtelen hatósági és kereskedelmi gyakorlatok megszüntetése, a jogsértések megelőzése jelentős és aktuális kutatási, publikációs célként is megfogalmazható. Ennek megfelelően a kutatás módszere a vonatkozó joganyag (pl. jogszabályok, jogalkalmazói aktusok), szakirodalom és gyakorlat feltérképezése, számba vétele, vizsgálata, értékelése. E körben – kutatói kérdéseket tartalmazó beadvánnyal is – megkerestem például a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt (NAV), a pénzügyminisztert (PM), az alapvető jogok biztosát (AJB) és az ügyészséget is – a válaszok a tanulmányban tükröződnek.

Kulcsszavak: felszolgálati díj, vendéglátás, fogyasztóvédelem, ügyfél, kérelmező

Bevezetés

A Budapesti Gazdasági Egyetem *Szemelvények a BGE kutatásaiból* című, 2022. évben indított könyvsorozatának Szegedi Krisztina tudományos és nemzetközi rektorhelyettes által szerkesztett I. kötetében *A felszolgálati díj-kutatás I-II. rész* címmel részletesen, az irodalomjegyzékben szereplő vonatkozó műveket is felhasználva írtam a felszolgálati díj regulációjáról [ld. pl. Hámori (2003, 2007, 2016a, 2017, 2018)], enyhén szólva nem mindig problémamentes üzemeltetői (kereskedői, vállalkozási) és hatósági gyakorlatáról, valamint a fogyasztó kérelmezői és ügyféli státuszát jogellenesen mellőző hatósági praxisról [Hámori, (2022a: pp. 98–118.)]. Idézetekkel, hivatkozásokkal bemutattam, hogy a bírósági gyakorlat (élén a Kúriával), valamint a kommentár- és a jogi szakirodalom (pl. Barabás & Szegedi; Lapsánszky) a fogyasztó említett jogállása mellett teszi le a voksát (vö. pl. Boros & Pollák; Székely). Ehhez képest különösen is érdekes az érzékelhető fogyasztóvédelmi hatósági eltérés, amelyhez egy 2022. szeptember 29-i igazságügyi minisztériumi aktus is társult [ld. Hámori, (2022a: p. 113.); a fogyasztóvédelem jelentőségéhez ld. pl. Bencsik; Hajnal; Hámori, 2008, 2010, 2015, 2019, 2020, 2022c]. Az alábbiakban jogirodalmi, jogtudományi, joggyakorlati álláspontot előre bocsátva a 2022. év végén és a 2023. év első felében, az ügyészség, a NAV, a PM és az AJB körében végzett vonatkozó kutatás eredményeit ismertetem. A kutatási alapot az említett tanulmány II. részében részletesen tárgyalt jogeset adta [Hámori, (2022a: pp. 106–

¹ Kézirat lezárva: 2023. július 31.

² Budapesti Gazdasági Egyetem Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar, Vendéglátás Tanszék, Fogyasztóvédelmi Kutatócsoport, Magyar Jogász Egylet Fővárosi Szervezete Fogyasztóvédelmi Jogi Szakosztály, e-mail: hamori.antal@uni-bge.hu

112.)], amelyet a vonatkozó szabályozás, bírói és alkotmánybírósági gyakorlat, irodalomjegyzékben szereplő kommentár- és jogirodalom előadásával együtt, válaszokat várva ezen állami szervekkel megosztottam.

Jogirodalmi, jogtudományi, joggyakorlati álláspont

Az említett írásomban foglaltakat (ld. pl. irodalomjegyzék) nem ismételve, a jogirodalom, a jogtudomány, a joggyakorlat köréből kiemelem, az Új Magyar Közigazgatás 2021/2. számában, (vár)megyei kormányhivatali Jogi, Humánpolitikai és Koordinációs Főosztály Jogi, Perképviseleti és Koordinációs Osztály osztályvezetője tollából megjelent írás (Szollárné) és más források alapján is ismeretes, hogy a fogyasztóvédelmi hatóságon belül nem mindenütt a hivatkozott publikációmban foglaltak szerint *contra legem* és *contra constitutionem* kormányhivatali, IM-álláspont érvényesül. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) hatálya alatti időpontban közölt műben a szerző kúriai ítéleteket és Ákr.-kommentárt citálva azt az álláspontot jeleníti meg, amelynek értelmében a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (Fgytv.) szerinti fogyasztó az Fgytv. és az Ákr. alapján kérelmező ügyfél lehet (Szollárné, pp. 69–70.). A Magyar Jogász Egylet Fővárosi Szervezete Fogyasztóvédelmi Jogi Szakosztály és a Budapesti Gazdasági Egyetem által 2022. november 30. napján, *Kérelmező-e, illetve ügyfél-e a fogyasztó a fogyasztóvédelmi hatósági eljárásban? Három éve a világválság kereszttüzében* címmel rendezett, nagy érdeklődéssel kísért tudományos konferencia előadói – például Kalas Tibor (Kúria Közigazgatási Kollégium, kollégiumvezető) és Bencsik András (ELTE ÁJK Közigazgatási Jogi Tanszék, egyetemi docens) –, valamint egyéb résztvevői – például vármegyei kormányhivatali fogyasztóvédelmi (fő)osztályi jogászok – részéről is elhangzottak szerint az említett fogyasztó az Fgytv. és az Ákr. alapján kérelmező ügyfél lehet, vármegyei kormányhivataloknál, *de facto* is elismerik a fogyasztó ezen státuszát. Budapest Főváros Kormányhivatala (BFKH) aktusaival ellentétben – remélhetőleg minél szélesebb körben – más kormányhivataloknál nem *contra constitutionem* és nem *contra legem* a gyakorlat. Ezt az ügyészség, ezen belül például a Fővárosi Főügyészség alábbi állásfoglalásai és a Legfőbb Ügyészség azzal egyező álláspontja is jelentős mértékben erősítheti.

Ügyészségi, NAV-, PM- és AJB-aktusok

Az említett fogyasztóvédelmi tárgyú ügyben, 2022. december 21. napján kelt beadványban foglaltak kapcsán – a *contra legem* és *contra constitutionem* BFKH-állásponttal szemben, „[a] fogyasztóvédelmi hatóság mulasztásban megnyilvánuló törvénysértése(i)”-ről szólva – a Fővárosi Főügyészség is a fogyasztó kérelmező ügyféli minőségét valló álláspontot fogalmazott meg. Eszerint a fogyasztó „beadványának kérelemnek tekintendő részét a fogyasztóvédelmi hatóság elmulasztotta elbírálni, így a kérelem alapján közigazgatási hatósági eljárást nem folytatott le”, „nem biztosított ügyféli jogállást, nem vizsgálta hatáskörének kereteit, valamint a fogyasztói kérelmeknek az Fgytv. 46/A. §-ában előírt tartalmi elemeinek meglétét, a kérelemről nem hozott az Ákr. rendelkezéseinek megfelelő formájú és tartalmú döntést, továbbá nem biztosított jogorvoslati jogot az ügyfelek számára”, „a fogyasztóvédelmi hatóság 2021. október 27. napján kelt, BP/2200/07922-2/2021. számú levelében kifejtett álláspontja megalapozatlan és jogszabálysértő”. A Főügyészség – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 128. § (2) bekezdésére³ figyelemmel – „a

³ A Kp. 128. § (2) bekezdése: „(2) A keresetlevelet a mulasztás orvoslását szolgáló közigazgatási eljárás eredménytelenségéről való tudomásszerzéstől vagy a jogorvoslati szerv mulasztása esetén az intézkedésére nyitva álló határidő elteltétől számított kilencven napon belül, de legkésőbb a közigazgatási cselekmény megvalósítására

feltárt törvénysértésekre” „jelzésben” hívta fel „Budapest Főváros Kormányhivatala főispánjának figyelmét” (ld. Fővárosi Főügyészség, 2023. március 16. napján meghozott, TK.78/2023/8. számú állásfoglalás, pp. 7–8.).

A főispánnak címzett főügyészségi jelzés – az említetteken túl – a következőket is tartalmazza: „Ismert, hogy a fogyasztói kérelmeket a fogyasztóvédelmi hatóság hatósági eljárás keretében, többek között az Ákr. rendelkezései szerint bírálja el és dönt a kérelemben foglaltakról. A hatósági eljárás az Ákr. 37. § (2) bekezdése értelmében a kérelemnek az eljáró hatósághoz történő megérkezésének időpontjában megindul. Az eljárásban a kérelmező fogyasztó ügyféli jogállással és ebből fakadóan jogorvoslati joggal rendelkezik. Ismert az is, hogy a fogyasztóvédelmi hatóság esetleges hatáskörének hiányát e hatósági eljárás keretében, végzés formájában meghozott döntéssel állapíthatja meg, amely végzés ellen a kérelmet előterjesztő fogyasztót, mint ügyfelet megilleti a bírósági felülvizsgálat joga.” „Hangsúlyozandó, hogy a fogyasztóvédelmi hatóság a kérelemtől dönt.” „Az ún. fogyasztói kérelmek – egyik – megkülönböztető ismérve, hogy abban a fogyasztó kérelmező az ő egyéni jog- vagy érdekséréme miatt, annak megszüntetése, orvoslása, szankcionálása céljából fordul a fogyasztóvédelmi hatósághoz. A fogyasztói kérelmet közigazgatási hatósági eljárás keretében lehet és kell elbírálni, vagyis elintézése közigazgatási eljárás hatálya alá tartozik.” „Rá kell mutatni arra is, hogy törvénysértő az a jogértelmezés, amely szerint az olyan fogyasztói kérelmeket, amelyeknél »nyilvánvaló«, hogy nem tartozik a fogyasztóvédelmi hatóság hatáskörébe, hatósági eljáráson kívül, a Panasztv. rendelkezései szerint bírálják el és válaszolják meg. Az ilyen »nyilvánvaló« esetekben is megindul a hatósági eljárás, amely azt jelenti, hogy a fogyasztóvédelmi hatóságnak az Ákr. rendelkezései szerint kell eljárnia és döntést hoznia, a kérelmező fogyasztónak ügyféli jogállást és jogorvoslati jogot biztosítva.” (Fővárosi Főügyészség, 2023. március 16. napján meghozott, TK.78/2023/7. számú állásfoglalás, p. 5.).

A Főügyészség ebben az állásfoglalásában azt is kimondta, hogy: „A fogyasztóvédelmi hatóság e mulasztásával megsértette [a fogyasztó] jogait és elzárta őt a bírósághoz fordulás lehetőségétől.” „A fogyasztóvédelmi hatóság álláspontja [a tekintetben is] megalapozatlan és jogszabálysértő”, hogy: „A fogyasztóvédelmi hatóság 2021. október 27. napján kelt, BP/2200/07922-2/2021. számú levelében (a továbbiakban: levél) kifejtett álláspontja szerint a Vállalkozás »valójában« nem számít fel szervizdíjat, ezért árfelszámítási gyakorlata fogyasztóvédelmi szempontból nem kifogásolható, árfeltüntetési hiányosság nem állapítható meg.” A Főügyészség a fogyasztóvédelmi hatósági levél hiányosságaira és önellentmondásosságára is részletesen rámutatott; arra is kitért, hogy „a felszolgálati díj helyes nevét” kell feltüntetni; „[...] a fogyasztóvédelmi hatóság [...] az irányadó anyagi jogi jogszabályokat nem értelmezte helyesen”, „megalapozatlanul és jogszabálysértő módon jutott arra az álláspontra, hogy Vállalkozás fogyasztóvédelmi rendelkezést nem sértett meg”. A Főügyészség állásfoglalása szerint a Főügyészség a fogyasztóvédelmi hatósághoz korábban már több alkalommal nyújtott be – aktustani vonatkozások tekintetében is megnyilvánuló jogszabálysértések (ld. kérelmek közérdekű bejelentéseknek minősítése, kérelmezők, ügyfelek kérelmezői, ügyféli státusztól, jogorvoslati lehetőségtől történő megfosztása) miatt – intézkedést, például a 2020. augusztus 8. napján meghozott, TK.960/2020/8. számú jelzést (ld. Fővárosi Főügyészség, 2023. március 16. napján meghozott, TK.78/2023/7. számú állásfoglalás, pp. 4., 6., 8.).

A NAV – 2022. október 14. napján érkezett, kutatói kérdéseket tartalmazó beadvány kapcsán kifejtett – álláspontja szerint is alaptalan például az, hogy ha az üzemeltető a bruttó eladási árat és a felszolgálati díjat egy összegben tünteti fel, akkor nincsen szó felszolgálati

irányadó határidő leteltétől számított egy éven belül kell a bíróságnál benyújtani. Jogorvoslati szerv hiányában a keresetlevelet a közigazgatási cselekmény megvalósítására nyitva álló határidő leteltétől számított egy éven belül kell a bíróságnál benyújtani.”

díjról (helytelen elnevezéssel „szervizdíjról”), miközben – ráadásul – a számlán (nyugtán) szerepel az, hogy felszámítottak felszolgálati díjat („szervizdíjat”), ami a NAV számára sem érdektelen. A NAV feladat- és hatásköre szempontjából még az is releváns, ha az alkalmazott felszolgálati díj a számlán (nyugtán) sem kerül külön feltüntetésre, ugyanis ilyenkor „a felszolgálati díjat terhelő társadalombiztosítási járulék összegének megállapítása ellehetetlenül, ami adózást érintő kérdés”, és ezzel a számlázási móddal szemben a NAV-nak is el kell járnia. „A felszolgálati díj alkalmazásának minősül, ha a felszolgálati díj az ártájékoztató eszközön nem kerül feltüntetésre, de a nyugtán, számlán elkülönítetten, előírás szerűen szerepel.” „[...] ha – a GKM rendelet 1. § (2) bekezdés rendelkezésétől eltérően – a számlán (nyugtán) nem került külön feltüntetésre a felszolgálati díj összege, akkor – bár az Áfa tv. számlázásra vonatkozó szabályaival nem ellentétes, – a felszolgálati díjat terhelő társadalombiztosítási járulék összegének megállapítása ellehetetlenül, ami adózást érintő kérdés, ezért az állami adó és vámhatóság az ellenőrzése során ezt a számlázási módot kifogásolhatja. [...]” [NAV Központi Irányítás, 2022. december 9.; ügyszám: 2571670443, ÜTF-4600/2022. (Iktatószám: 6428781915)].

A pénzügyminiszter az ismertetett, NAV és IM-BFKH közötti nézetkülönbségek, állásponteltérések, jogsértő gyakorlat miatt nem látott okot arra, nem érzett készletet az iránt, hogy 2023. február 8. napján kelt, bőséges érvanyaggal, dokumentációval bíró beadványban foglaltak kapcsán – az abban foglaltak szerint – IM-megkeresés útján megpróbálja a mérleg nyelvét legalább a NAV által képviselt álláspont felé billenteni (2023. február 23., PM/1491/2023.; ezt követően, 2023. március 7. napján kelt beadvány kapcsán 2023. március 8., PM/1491/2023.).

Az alapvető jogok biztosa az AJB-95/2023. ügyszámú, 2023. április 20. napján kelt irata szerint – a tárgyalat problémakörben, a kifejtettek [ld. pl. Hámori, (2022a: pp. 98–118.)] ellenére – sem a tisztességes hatósági eljáráshoz, döntéshez, indokoláshoz való alapjog, sem a jogorvoslathoz való alapjog [Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (7) bekezdés] tekintetében „nem észlelt” „alapvető jogokkal összefüggő visszasságot”, az ITM-es aktus utáni BFKH-válaszelmaradás sem tűnt fel neki (véleményem szerint az irat tartalmát, színvonalát, az ombudsmani álláspont rendkívül alaptalan, súlyosan törvénysértő voltát tekintve nem lehet csodálkozni azon, hogy az ombudsman által aláírt irat előadói nevet nem tartalmaz). Kérdés, vajon az ombudsman, ha megismeri az ügyészségi állásfoglalásokat, felülvizsgálja-e az álláspontját? A prognózisom szerint aligha, hiszen a bírósági gyakorlat – élén a Kúria ítéleteivel – sem győzte meg [ld. még pl. Hámori (2017: pp. 33–40.); Hámori (2021: pp. 73–79.); Hámori (2022b: pp. 27–77.); Hámori (2023a: pp. 63–68.)].

Összefoglalás

A felszolgálati díj szabályozása, annak értelmezése és alkalmazása tekintetében mind a vállalkozási, mind a hatósági gyakorlatban meglehetősen súlyos problémák, visszaélések, jogsértések tapasztalhatók, a fogyasztók (vendégek), a munkavállalók sérelmére egyaránt (vö. pl. Fenyvesi; Kertész & Fenyvesi), és – az egységesnek, töretlennek mondható bírósági gyakorlat, kommentár- és jogirodalom ellenére (amelyet a BFKH-IM és az ombudsman figyelmen kívül hagy) – hasonló a helyzet a fogyasztó kérelmezői és ügyféli jogállása tekintetében. Biztató az idézett főügyészségi, ismereteim szerint egyező legfőbb ügyészségi állásfoglalások sora és NAV-álláspont, szomorú és tarthatatlan – *contra legem* és *contra constitutionem* – fejlemény viszont a citált miniszteri és ombudsmani „nemlátás”, semmittevés. Talán némi bizakodással remélhető, hogy a Budapesti Gazdasági Egyetemen tartott említett és

egyéb fogyasztóvédelmi konferenciák⁴ keretében is tetten érhető jogi, jogtudományi diskurzus [ld. pl. Hámori (2023b: pp. 39–65.); Veres, 2023a, 2023b], amelyben az ügyészség és a bíróság is jelentős szerepet vállalt és vállal (a tudomásom szerint – az ügyfél ügyféli, a kérelmező kérelmezői státuszának érvényre juttatása érdekében – jelenleg is van folyamatban közigazgatási per, felperes ügyészséggel, alperes hatósággal), kimozdíthatja a BFKH-t és az IM-et a tárgyalat „holtpontra”-ról. A jelen írásunkkal is ezt kívánjuk segíteni, szolgálni, hogy a kérelmező kérelmezői, az ügyfél ügyféli minősége, a jog, az igazság maradéktalanul érvényesüljön. Elvégre az Fgytv. 46/A. §-a egyértelműen tartalmazza a fogyasztói kérelmet, a jogszabályokat pedig be kell tartani és tartatni, főispánnak, miniszternek, ombudsmannak is, különben a jogállam kisebb-nagyobb mértékben, – miként a tárgyalat eseti körben alapjogsérelmeket is okozva – enyhén szólva nagyon döcög, ami tarthatatlan, megengedhetetlen, megváltoztatandó.

Irodalomjegyzék

Barabás, G. & Szegedi, L. (2018). Az ügyfél. In: Barabás, G., Baranyi, B. & Fazekas, M. (ed) *Kommentár az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényhez*. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, pp. 111., 113., 118–125.

Bencsik, A. (2013). A fogyasztók védelmének alkotmányi fundamentumairól. *Közjogi Szemle*, 6(1), pp. 21–31.

Boros, A. & Pollák, K. (2018). A hatóság döntései. In: Boros, A. & Darák, P. (ed) *Az általános közigazgatási rendtartás szabályai*. Nemzeti Közszerkesztési Egység, Budapest, p. 184.

Fenyvesi, É. (2022). Foglalkoztatással és borraivalóval kapcsolatos vizsgálatok a vendéglátóiparban – fókuszcsoporthoz felmérés. In: Bánhegyi, M., Fekete-Frojimovics, Zs. &

Hámori, A. (ed) *Gazdaság és gasztronómia. Ünnepi kötet Lugasi Andrea tiszteletére*. Budapesti Gazdasági Egyetem, Budapest. (pp. 301) ISBN 978-615-6342-26-3, pp. 78–91.

Hajnal, Zs. (2013). *A fogyasztói jogok egységes európai szabályozásának lehetséges irányai. PhD értekezés*. Debreceni Egyetem, Debrecen, pp. 251

Hámori, A. (2003). *A vendéglátás fogyasztóvédelmi jogi szabályozása*. Label Kereskedelmi, Szolgáltató és Kiadói Kft., Budapest, (pp. 328) ISBN 963 430 387 0, pp. 18–21.

Hámori, A. (2007). Felszolgálati díj a magyar jogban. In: Majoros, P. (ed) *Stratégiák 2007 és 2013 között (Budapesti Gazdasági Főiskola Tudományos Évkönyv 2006)*. Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest. (pp. 440) pp. 304–316.

Hámori, A. (2008). A szálláshely osztályba, a vendéglátó üzlet kategóriába sorolása bejelentésének jogi természetéről. *Magyar Jog*, 55(6) pp. 423–428.

⁴ Ld. pl. Budapesti Gazdasági Egyetem Fogyasztóvédelmi Kutatócsoport: *I. Fogyasztóvédelmi aktualitások* című tudományos konferencia, Budapest, 2022. október 26.; Budapesti Gazdasági Egyetem Fogyasztóvédelmi Kutatócsoport: *II. Fogyasztóvédelmi aktualitások* című tudományos konferencia, Budapest, 2023. március 22.; Budapesti Gazdasági Egyetem Fogyasztóvédelmi Kutatócsoport: *III. Fogyasztóvédelmi aktualitások – a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról* című tudományos konferencia, Budapest, 2023. október 25.

- Hámori, A. (2010). A vendéglátó üzletek kategóriába sorolásának jogi szabályozása. *Magyar Jog*, 57(3), pp. 164-171.
- Hámori, A. (2015). *Bevezetés a fogyasztóvédelmi jogba. A fogyasztók magán- és közjogi védelme*. Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest, (pp. 152) ISBN:978-963-7159-0, pp. 72–109.
- Hámori, A. (2016a). A felszolgálati díj és a fogyasztók védelme. *Közjogi Szemle*, 9(3), pp. 49–58.
- Hámori, A. (2017). A felszolgálati díj szabályozásáról az alapvető jogok biztosának eljárása kapcsán. *Debreceni Jogi Műhely*, 14(1-2), pp. 19–40.
- Hámori, A. (2018). A felszolgálati díj és a fogyasztók védelme az alapvető jogok biztosának eljárása kapcsán. In: „Sport – Gazdaság – Turizmus” Kautz Gyula Emlékkonferencia 2017. június 8. tanulmánykötet. Széchenyi István Egyetem, Győr, ISBN: 978-615-5837-18-0, pp. 1–11.
- Hámori, A. (2019). Az Fgytv. békéltető testületet és fogyasztóvédelmi politikát is érintő 2019. évi módosításának kritikája. A fogyasztóvédelem fel-, illetve leértékelődése. *Jog-Állam-Politika*, 11(3), pp. 37–68.
- Hámori, A. (2020). A fogyasztóvédelem jelentősége és békéltető testületi aktualitása. *Gazdaság és Jog*, 28(6), pp. 1–6.
- Hámori, A. (2021). Fogyasztóvédelmi aktualitások. Javaslatok jogszabályok módosítására. *Iustum Aequum Salutare*, 17(1), pp. 63–112.
- Hámori, A. (2022a). A felszolgálati díj-kutatás I-II. In: Szegedi, K. (ed) *Szemelvények a BGE kutatásaiból 2022*. Budapesti Gazdasági Egyetem, Budapest. (pp. 253) ISBN 978-615-6342-49-2, pp. 98–115.
- Hámori, A. (2022b). Kérelmező és/vagy bejelentő – ügyfél, harmadik személy, egyéb érdekelt? Újabb „csemege” a fogyasztóvédelmi hatóság legújabb gyakorlatából, békéltető testületi fűszerezéssel, avagy egy hibás teljesítés margójára. *Iustum Aquum Salutare*, 18(2), pp. 27–77.
- Hámori, A. (2022c). A fogyasztóvédelmi jog jelentősége. In: Bánhegyi, M., Fekete-Frojimovics, Zs. & Hámori, A. (ed) *Gazdaság és gasztronómia. Ünnepi kötet Lugasi Andrea tiszteletére*. Budapesti Gazdasági Egyetem, Budapest. (pp. 301) ISBN 978-615-6342-26-3, pp. 118–137.
- Hámori, A. (2023a). A fogyasztó ügyféli státusza. *Új Magyar Közigazgatás*, 16(1), pp. 63–68.
- Hámori, A. (2023b). Fogyasztóvédelmi oktatás a Budapesti Gazdasági Egyetemen. *Multidiszciplináris Kihívások Sokszínű Válaszok*, (1. különszám), pp. 39–65.
- Kertész, G. & Fenyvesi, É. (2020). Rejtett gazdaság Magyarországon – feketemunka és borraivaló a vendéglátóiparban. *Gazdaság és Jog*, 28(5), p. 14. (pp. 10–14.)

Lapsányszky, A. (2020). A hivatalbóli eljárás. In: Petrik Ferenc (ed) *A közigazgatási eljárás szabályai. Kommentár a gyakorlat számára. 4. kiadás, I. kötet. Az általános közigazgatási rendtartás magyarázata*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, pp. 239–240.

Székely, Z. (2014). Ügyfél-e a rendőr az intézkedésével szembeni panasz kivizsgálására irányuló eljárásban? In: Hack, P. & Koósné Mohácsi, B. (ed) *Emberek őrzője. Tanulmányok Lőrincz József tiszteletére*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, pp. 117–133.

Szollárné Béleczy, M. (2021). Hogyan járjunk el panasz vagy közérdekű bejelentés esetén. *Új Magyar Közigazgatás*, 14(2), pp. 64–74.

Veres, Z. (2023a). Fogyasztóvédelmi aktualitások – interdiszciplináris megközelítésben. Konferenciabeszámoló. *Iustum Aequum Salutare*, 19(1), pp. 203–206.

Veres, Z. (2023b). Beszámoló a Budapesti Gazdasági Egyetemen működő Fogyasztóvédelmi Kutatócsoport „II. Fogyasztóvédelmi aktualitások” című konferenciájáról. *Jogelméleti Szemle*, 24(2), pp. 121–124